

Wolontariat

O czym każdy wolontariusz wiedzieć powinien?

Wolontariat jest dobrym pomysłem na spędzenie wolnego czasu, choć niejednokrotnie bywa także ciekawą formą zdobycia doświadczenia zawodowego.

Każdy moment jest dobry na podjęcie działalności wolontariackiej, w trakcie której chętni poświęcą wolny czas, wiedzę i umiejętności wybranym osobom, grupom społecznym, organizacjom czy instytucjom.

Będąc wolontariuszem można nauczyć się pracy w grupie, poznać swoje mocne i słabe strony.

Zasady współpracy z wolontariuszami przedstawione zostały w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96, poz. 873) uchwalonej w 2003 roku.

Jeśli chcesz zostać wolontariuszem, zapoznaj się z najważniejszymi przepisami wprowadzonymi przez ustawę. Dzięki temu, będziesz mógł lepiej i skuteczniej działać na rzecz wybranej organizacji bądź instytucji.

Po pierwsze

Kto może być wolontariuszem?

Wolontariuszem jest każdy, kto ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia, na zasadach określonych w ustawie. W tym także:

- ☑ osoby bezrobotne – a wykonywanie przez nie świadczeń nie powoduje utraty statusu bezrobotnego i prawa do zasiłku;
- ☑ cudzoziemcy – świadczenie wolontariuszy nie jest traktowane jako świadczenie pracy lub usług, więc cudzoziemcy legalnie przebywający w Polsce nie muszą uzyskiwać pozwolenia na pracę, aby zostać wolontariuszami;
- ☑ małoletni – czyli osoby poniżej 18 roku życia, mogą być wolontariuszami, ale muszą na to wyrazić zgodę ich rodzice lub opiekunowie.

Uwaga! Instytucje angażujące małoletnich wolontariuszy mogą żądać od nich pisemnej zgody rodziców lub opiekunów.

Pamiętaj, że wolontariusz ma inny status niż pracownik, dlatego świadczenie wolontariusza nie będzie wpływało na przyszłe uprawnienia pracownicze, np. na długość przysługującego urlopu wypoczynkowego.

Wolontariusza nie obowiązują także np. zawarte w kodeksie pracy postanowienia dotyczące urlopów lub czasu pracy.

Pamiętaj, że będąc członkiem stowarzyszenia możesz także wykonywać zadania w ramach wolontariatu na rzecz stowarzyszenia. Oznacza to, że jako członek stowarzyszenia możesz dodatkowo zawrzeć porozumienie ze stowarzyszeniem, którego jesteś członkiem, o wykonywanie świadczeń w ramach wolontariatu. Zawarcie takiego porozumienia powoduje, że przysługują Ci wszystkie uprawnienia wolontariusza. Jednocześnie warto pamiętać, że te same działania na rzecz stowarzyszenia mogą być wykonywane w ramach wolontariatu albo wyłącznie na podstawie członkostwa – a zatem zawieranie porozumień wolontariackich jako członek stowarzyszenia nie jest konieczne.

Po drugie

Gdzie można być wolontariuszem?

Wolontariuszem możesz być w wielu instytucjach i organizacjach, które ustawa nazywa „korzystającymi”. Wśród nich są:

- ☒ organizacje pozarządowe – podmioty prawne (posiadające zdolność prawną) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, nie działające w celu osiągnięcia zysku – w praktyce przede wszystkim stowarzyszenia i fundacje;
- ☒ stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego np. związki gmin lub powiatów;
- ☒ spółdzielnie socjalne;
- ☒ osoby prawne i jednostki organizacyjne kościoła katolickiego i innych kościołów lub związków wyznaniowych;
- ☒ spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe, będące spółkami, które: nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych, nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników (czyli tzw. Spółki non-profi t).;
- ☒ organy administracji publicznej – centralnej i samorządowej;
- ☒ jednostki organizacyjne podległe organom administracji publicznej lub nadzorowane przez te organy m.in.:
- ☒ szkoły i inne placówki oświatowe,
- ☒ instytucje kultury: teatry, filharmonie, biblioteki, muzea, galerie sztuki, ogniska artystyczne, domy kultury,
- ☒ jednostki organizacyjne pomocy społecznej: ośrodki pomocy społecznej, domy opieki społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej, placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- ☒ zakłady opieki zdrowotnej.

Wolontariusz może wykonywać świadczenia na rzecz tych podmiotów z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej!

Po trzecie

Porozumienie

Jeśli zdecydujesz się wykonywać świadczenie w wybranej organizacji lub instytucji, będziesz musiał zawrzeć z korzystającym umowę cywilnoprawną, zwaną w ustawie porozumieniem. W porozumieniu będzie określony zakres, sposób, miejsce i czas wykonywania świadczeń.

Wszystkie warunki, na jakich będziesz wykonywał świadczenia, uzgadniasz razem z korzystającym.

Jeżeli porozumienie między stronami będzie zawierane na okres do 30 dni, może być zawarte w formie ustnej lub pisemnej. Jeżeli jednak zawierasz z korzystającym umowę na okres dłuższy niż 30 dni lub na czas nieokreślony, porozumienie powinno być sporządzone na piśmie.

W każdej chwili możesz jednak żądać, aby treść ustnej umowy została przez korzystającego potwierdzona na piśmie.

Porozumienie powinno także zawierać postanowienie o możliwości jego rozwiązania – oznacza to, że wolontariusz lub korzystający mogą rozwiązać umowę za wypowiedzeniem albo bez wypowiedzenia, na warunkach określonych w umowie.

Jeżeli jednak przyczyny rozwiązania umowy nie zostały określone w porozumieniu, obie strony będą mogły dochodzić odszkodowania, gdyby jedna z nich poniosła szkodę wskutek wcześniejszego rozwiązania umowy.

Po czwarte

Prawa wolontariusza

PRAWA

Jako wolontariuszowi przysługują ci następujące uprawnienia:

- ☑ masz prawo być poinformowany przez korzystającego o ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa, związanym z wykonywanymi przez Ciebie świadczeniami;
- ☑ masz również prawo być poinformowany przez korzystającego o wszystkich przysługujących Ci prawach i ciążących na tobie obowiązkach;
- ☑ masz prawo wykonywać świadczenia w higienicznych i bezpiecznych warunkach, a gdy okaże się to niezbędne, powinieneś być wyposażony w odpowiednie środki ochrony osobistej;
- ☑ możesz także, za zgodą korzystającego i na jego koszt, skorzystać ze szkoleń w zakresie wykonywanych przez siebie świadczeń;
- ☑ możesz powierzyć wykonanie swojego świadczenia innej osobie, która posiada niezbędne kwalifikacje do jego wykonania;
- ☑ w razie podróży służbowej, masz prawo do diety oraz zwrotów kosztów podróży;

Uwaga! Możesz zwolnić korzystającego z tych obowiązków w całości lub w części, ale wyłącznie w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

- ☑ korzystający może pokryć za Ciebie wszystkie inne koszty poniesione w trakcie wykonywania przez ciebie świadczeń. Ostateczna decyzja w tej sprawie należy jednak do korzystającego;
- ☑ korzystający jest zobowiązany zapewnić Ci również ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków, a gdy nie jesteś objęty ubezpieczeniem zdrowotnym, możesz także uzgodnić z korzystającym, aby zapewnił Ci ubezpieczenie zdrowotne (decyzja należy do korzystającego).

Po piąte

OBOWIĄZKI

Twoje obowiązki wolontariusza wynikają zarówno z ustawy jak również z cywilnoprawnego charakteru umowy. Oto najważniejsze z nich:

- ☑ jako wolontariusz powinieneś posiadać kwalifikacje niezbędne do wykonywanych przez ciebie świadczeń, ale tylko wtedy gdy obowiązek posiadania takich kwalifikacji i spełnienia określonych wymagań wynika z odrębnych przepisów;

- ☒ jeżeli nie skończyłeś 18 lat, powinieneś przedstawić korzystającemu pisemną zgodę rodziców lub opiekunów na to, że będziesz wolontariuszem;
- ☒ masz obowiązek wykonywania zadań z należytą starannością;
- ☒ gdy wskutek twojego działania korzystający lub osoba trzecie poniesie szkodę, będziesz musiał ponieść odpowiedzialność materialną za wyrządzone szkody. Dlatego też powinieneś zadbać o to, aby korzystający ubezpieczył Cię od odpowiedzialności cywilnej.

Uwaga! Jeżeli nie będzie chciał tego zrobić, pamiętaj, że również ty sam możesz się ubezpieczyć od odpowiedzialności cywilnej!

Po szóste i ostatnie

Kwestie podatkowe

Stosunki pomiędzy wolontariuszem a korzystającym są w dużej mierze wyłączone spod zakresu stosowania ustaw podatkowych:

W myśl art. 50 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wartość świadczenia wolontariusza nie stanowi darowizny na rzecz korzystającego w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego oraz przepisów podatkowych. Z punktu widzenia prawa podatkowego za przychód nie uznaje się:

- ☒ wartości świadczeń wolontariuszy na rzecz organizacji (art. 12. ust. 4, pkt. 16 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych),
- ☒ wartości świadczeń otrzymanych przez wolontariuszy od organizacji – na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego – m.in. szkoleń, badań lekarskich, wyżywienia, środków ochrony osobistej, składki na ubezpieczenie n.w.) – art. 21 ust. 1, pkt. 113 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych,
- ☒ wartości świadczeń otrzymanych od wolontariuszy przez osoby fizyczne – beneficjentów organizacji – art. 21 ust. 1, pkt 117 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. Informacje na temat wolontariatu można znaleźć na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej www.pozytek.gov.pl. Dodatkowo, pracownicy DPP MPiPS udzielają odpowiedzi na wszelkie pytania bądź wątpliwości, które można zgłaszać na adres internetowy lub telefonicznie.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Pożytku Publicznego
ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa
e-mail: pozytek@mpips.gov.pl
tel. 22 693-47-59